

Munka és műveltség

„Körhintán” a kultúra

Olyan szép, olyan verőfényes, olyan lelket (is) melegengető ez az újszegedi szombat reggel, hogy ilyenkor egyszerűen lehetetlen nem örülni. „Nem is gondolod, mennyien dolgoznak már a ligetben” — mondja valaki mellettem a művelődési ház előcsarnokában. Verőfény-szikrák mindenütt, könnyű kabátok, kávéillat, sürgés-forgás. És valami felszabadult, könnyed lélegzetű tavaszi hangulat a levegőben. Odabenn, a nagyteremben kilenc asztal közvetlen környéke lassan benépesül. Kezdődik.

A brigádok bemutatkoznak. Ki így, ki úgy, vannak, akik versben, igen szellemesen. *Krasznai Mihály*, a Fogyasztási Szövetkezetek Csongrád megyei Szövetsége titkárságának vezetője, ezúttal így is, mint zsürielnök, értékel. És valamivel később e kettős funkciójának megfelelően keményen bírál is. A szövetkezetpolitikai tó megoldásait átnéve, igencsak erőteljes fedésben részesíti azokat, akik MESZÖV-dolgozó létükre nem tudják, hogy a küldöttgyűlésben a szövetkezetet hány delegátus képviseli, milyen időközönként tartják a szövetkezeti kongresszust, és milyen mértékben képezhetnek az afézek tagsági érdekeltégi alapot.

Helyszín: a November 7. Művelődési Ház. A MESZÖV-höz tartozó brigádok területi vetélkedője a Munka és műveltség kulturális mozgalomban. ABC-áruházak eladói, szerelők, adminisztratív dolgozók. Jobbára fiatalok vagy középkorúak, többségük jól ismeri a már komoly hagyományokkal rendelkező vetélkedő hogyanját-mikéntjét. Jöttek Szentéről és Székkutasról, Makóról és Kistelekről, Csánádpalotáról és Sándorfalváról. Lakóhelyük történetét a honismereti-helytörténeti témakör kívánalmainak megfelelően írásban (akár monografikusnak is nevezhető), pályamunkákban dolgozták föl. A szünetben még úgy fest: nagyjából fej fej mellett haladnak a versenyzők. Igaz: a java még ezután következik.

Totó, ezúttal történelmi. „Ismerjük meg múltunkat.”

Hát az bizony nem ártana. Íme, itt lehet a példák sora, hogy az utóbbi időben annyit emlegetett történelmi tudathányok, a nemzeti identitás, a valóságos történelemszemlélet elemei hogyan is állnak az ismeretek szintjén — munkások körében. Jó néhányan *Görgey Artúr*t jelölik meg a pákozdi csatában győztes magyar seregek fővezéréként (*Móga* volt), keverik *Lamberg* és *Latour* nevét 1848 kapcsán (igaz, mindkettőt megölték, csak az egyiket Pesten, a másikat Bécsben) és — a legtöbb csapatnak fogalma sincs arról, hogy a korabeli Európa leghaladóbb nemzetiségitörvényét 1849-ben az országgyűlés — éppen Szegeden hozta meg... Hát így állunk. Még ma is.

Évfordulók jegyében, mondja a témakör címe. Természetes, hogy az elmúlt negyven esztendőről van szó. Ezen belül pedig a magyar filmművészet és a magyar irodalom bizonyos nagy alkotásairól. *Körhinta, Talp-alatnyi föld, Angi Vera, Szerelem, A tanú, Az ötödik pecsét*. Egyik nagyobb szellemi kincsébánya a másiknál. Igaz: négy perc alatt a legmélyebben átélt szellemi élményről is nagyon nehéz beszélni, hogy a versenydrukkot ne is említsük. (Látni belőle jócskán.) Ráadásul a kötelező szempont nem is akármennyire nehéz: lehetőség szerint „elhelyezni” a választott művet-filmet e negyven esztendő honi filmművészetének vagy irodalmának történetében. A „feleletek”, noha ugyancsak eltérő színvonalúak, mégis tan itt adnak legtöbb okot a bizakodásra. Ihletett, igazán élvezetes, valódi „élmény”-beszámoló, megint a Makarenko brigád jóvoltából A tanúról (tovább is jutottak), pontos, alapos felkészültséggel tanuskodó, nem is iskolás jellegű, nem tartalomfelmondást jelentő produktumok a Körhintáról és az Angi Veráról. Végül az embernek óhatatlanul az jut eszébe: vajon kellőképpen gazdálkodunk *egyénileg* a „kétközlet” között azokkal a születetten intelligens emberekkel, akik csak egy-egy

ilyen, bár jól szervezett, nagyszabású, rendszeres, de ilyen összefüggésben mégiscsak „túl kollektív” vetélkedőnek tudják igazán megmutatni azokat a szellemi értékeket, amelyek bennük rejtőznek?

Déli I. óra. Díjkiosztás, zárszó. Első az igen harmonikus összeteljesítményt nyújtott *Napsugár* brigád Sándorfalváról, második a Makarenko. Ők képviselik majd a MESZÖV-öt a megyei döntőben. Odakünn, ha lehet, még szikrázóbb a nap-sütés, még tapintatlanabbul harsány a tavasz...

Domonkos László

Szovjet hőskökre emlékezve:

Felszabadulási túra

Néhány nap, és április 4-én az ország azokra a katonákra is emlékezik, akik hosszú, kemény harcok után, életüket feláldozva, kiverték hazánkból a fasiszta megszállókat. A nagy nap tiszteletére az ifjúsági szövetség felszabadulási túrát indított. A staféta-bizottság tagjai, tiz katonafiatal, továbbá határőrök, rendőrök, munkásörök, tüzoltófiatalok, a Déli Hadsergcsoporthoz tartozók, valamint a Magyar Antifasiszták, Ellenállók Szövetségének megyei képviselői vesznek részt. A fiatalok túrája a felszabadító szovjet csapatok hadművelési irányait követve halad, érinti a nevezetesebb történelmi események színhelyeit, ahol a staféta résztvevői tisztelegnek a hősök emléke előtt.

A Csongrád megyei rendezvénysorozat szombat délután kezdődött, amikor a szovjet komszomolistákat fogadták a KISZ Csongrád megyei Bizottság Politikai Képzési Központjában. Vasárnap délelőtt a delegáció tagjai a megyei párt- és tanácsképző előtti találkoztak, majd a Dugonics-temetőben megkoszorúzták a város felszabadításában elesett szovjet hősök emlékművét. Itt még egy ünnepélyes aktus sor került — a megyei KISZ-bizottság nevében emlékszalagot kötöttek arra a szovjet csa-

Szombaton kezdődött, vasárnap folytatódott Szegeden — az Eötvös Lóránd Fizikai Társulat főrendezőjében — a középiskolai fizika tanárok sorrendben 23. országos ankétja. A Művelődési Minisztérium, az OPI, az Országos Oktatástechnikai Központ, valamint a házigazda Csongrád megyei szakcsoport három napos tanácskozásán a szaktudomány rangos-neves képviselői (*Marx György* akadémikus, *Kapuy Ede*, a JATE elméleti fizika tanszékének vezetője, *Páris György*, az iskolaszámítógép-program atyja, a Tudományos-tudományi és Informatikai Intézet igazgatója) tartanak előadásokat. Az ankét mintegy

700 résztvevője, gimnáziumok, szakközépiskolák és szakmunkásképző intézetek tanárai, műhelyfoglalkozásokon gyakorolhatják a legfrissebb elméleti ismereteket. Fő téma: a *számítástechnika helye, szerepe az oktatásban*.

Kovács László, az Eötvös Társulat középiskolai oktatási szakcsoportjának vezetője:

— Másodjára gyűltünk össze Szegeden, 1969-ben itt tartottuk az első vidéki ankétot. Sokan is gondolunk *Kalmár professzor*ra, aki a kibernetika hazai kezdeményezője volt s nem érthette meg e konferenciát. Hosszú évekig a tankönyvkérdés adta a témát. A magunk módján próbáltunk segíteni: tanmeneteket, óravázlatokat, tanári segédkönyveket adtunk közre tanácskozásainkon. Legtöbbször a gimnáziumi tankönyvekkel foglalkoztunk, mert azok reprezentálták a változásokat legjobban. Napjainkban forradalmi változásnak vagyunk tanúi — a mikroszámítógépek térhódításának. Bár kollégáinknak nem a legjobb az idej ankét időpontja sem (ez egyébként örökös gondunk), mégis az óriási érdeklődést bizonyítja, hogy hétszázán kíváncsiak.

— Harminc kiállító hozta el a számítástechnika oktatására adaptált segédeszközöket, az adatfeldolgozást, a kísérleteket, a fizikai jelenségek szimulálásának és a mérésvezérlésnek területeiről. A konferencián 25 műhely munkálkodik, kis csoportokban próbálják az alkalmazási módszereket. Az elméleti előadásokkal együtt így komplex a program.

Mag Edit

Emlékezés Schwalb Miklósról

Schwalb Miklós élete olyan, mint egy jól szerkesztett dráma. Az indító októli kiindulva változatos, színes események közepette jut el a csúcsponthoz és egyúttal a megoldást és lezárást jelentő mártírhalálhoz. Apjának dr. Schwalb Lajosnak, a szegedi vasúti leszámláló hivatal tisztviselőjének az 1918—19-es forradalmak idején kifejtett tevékenysége miatt a családnak menekülnie kellett. 1921-ben Szabadkára költöztek. Schwalb Miklóst a második világháború idején a fasiszták, mint ellenállás táboraiba állt. Az lett volna a feladata a népfelszabadító mozgalomban, hogy a szovjet ejtőernyősök érkezésekor biztosítsa leszállásuk körülményeit. Közben rohamosztágot alakított, röpiratokat terjesztett, és a Vörös Segélyre gyűjtött. Elfogták, és 15 társával kivégezték.

Schwalb Miklós születésének (1905. március 30.) nyolcvanadik évfordulóján egy olyan kommunista emlékezünk, aki apja révén Szegeden ismerkedett meg a mozgalmi élettel, aki értelmiségi családból került a munkások közé, ahol minden keresettség nélkül a legnagyobb természetességgel élt. Az élet nyomorúsága, a szegénység, a megkülönböztető, sértő bánásmód tette forradalmárrá. Sorsát öntudatosan vállalta, de nem felejtette el az élet örömeit, a boldogságot. A harc, a gondolkodás mellett szerette az életet a szerelmet, a játékot, és megadott számára a szépírási vágya, az önkifejezés és önmegvalósítás egyik legszebb formája.

A Szegedről induló Schwalb Miklós az internationalista forradalmár, az ember és író példaképe az utókor számára.

Híd című folyóiratban is tett közzé írásokat, pl. Szén-fűrészek. A vajdasági magyar irodalomban ismert lett a neve, olyan művészként tartják számon, aki a két világháború közötti haladó magyar irodalmi törekvések vonzásának jegyében alkotott.

A II. világháború idején gyorsan peregték Schwalb Miklós életének eseményei. 1941 áprilisában német hadifogságba esett, Pécsen őrizték, ahonnan sikerült megszöknie és eljutnia Szabadkára, ahol az ellenállás táboraiba állt. Az lett volna a feladata a népfelszabadító mozgalomban, hogy a szovjet ejtőernyősök érkezésekor biztosítsa leszállásuk körülményeit. Közben rohamosztágot alakított, röpiratokat terjesztett, és a Vörös Segélyre gyűjtött. Elfogták, és 15 társával kivégezték.

Schwalb Miklós születésének (1905. március 30.) nyolcvanadik évfordulóján egy olyan kommunista emlékezünk, aki apja révén Szegeden ismerkedett meg a mozgalmi élettel, aki értelmiségi családból került a munkások közé, ahol minden keresettség nélkül a legnagyobb természetességgel élt. Az élet nyomorúsága, a szegénység, a megkülönböztető, sértő bánásmód tette forradalmárrá. Sorsát öntudatosan vállalta, de nem felejtette el az élet örömeit, a boldogságot. A harc, a gondolkodás mellett szerette az életet a szerelmet, a játékot, és megadott számára a szépírási vágya, az önkifejezés és önmegvalósítás egyik legszebb formája.

A Szegedről induló Schwalb Miklós az internationalista forradalmár, az ember és író példaképe az utókor számára.

Blazovics László

Mellébeszélgetések nélkül

Lakótelepi ember hazárra a munkából. Kiszáll a liftből, nyitja a csupaegyforma ajtók közül a sajátját, mire kitarul a szomszédokkal hajszálra egyező méretű és beszámozott lakás. A konyhában ugyanaz a bútor, mint a másodikik, a nyolcadikon vagy a tizediken, így aztán lakótelepi ember talán mind ugyanarról a helyről veszi elő a serpenyőt, hogy megsüsse a rántottát. És másolja a szomszédot akkor is, amikor automatikus mozdulattal benyomja a tévé kapcsológombját.

Kecskeméten ezt a mozzanatot szeretnék megragadni, hogy közelebb hozzák egymáshoz — az egymás mellett élőket. Azt szeretnék, ha a lifte szótlanul várakozók, az egy lépcsőházban élők, de egymásnak tán nem is köszönők megismernék a másikkal gondját és örömet, megízlelnék a közös cselekvés, az együttgondolkodás gyönyörűségét. Mert másként nincs mindig szebbre és jobbra törő, egészséges lokalpatriotizmus, nélküle pedig nincs szebb és tartalmasabb élet sem. Azt sze-

retnék, ha a rövidesen hettente jelentkező városi televíziós adásokból kiderülne, nem is oly sürkék, egyhangúan ismétlődők a hétköznapok. Hisz a városban oly sok minden történik, s még oly sok a tennivaló, hogy az a negyvenéves ember, aki az utóbbi évtizedben került Kecskemétre, s máig úgy érzi, nem eresztett igazán gyökeret, valóban otthonra találjon.

Hogy mindez valóra válhasson — magyarázza *dr. Szombathy Zoltán*, a városi tévé leendő főszerkesztője — színes, érdekes műsorra van szükség. Olyanra, amelyik felveszi a versenyt a többi adással. S ez másként aligha sikerülhet, meg kell találni a módját, hogyan lehet minden réteghez, érdekközösséghez egyformán szólani. Az elképzelések már kialakultak, az ismerősök, barátok véleményére kíváncsi főszerkesztő minden alkalmat megragad, hogy tesztelje az ötleteket. Nekem valamennyi nagyon tetszik. Legfőképpen az a gondolat, hogy — bár csábító a műfaj, hisz viszonylag olcsó, s könnyen

elkészíthető — a kecskeméti tévében nem lesznek éjtnapallá tévő kerekasztal-beszélgetések. S így remélhetőleg, *mellébeszélgetések sem*. Terveznek viszont hirmagazin, vissza, s előre tekintendő a hétre, mindig lesz sport és esti mese, kizárólag helyi illetőségű, a Pannónia Tévé-stúdió kecskeméti műtermében készült filmekkel. A *vetélkedő* egy műsorból sem hiányzik majd, mert a vetélkedők — tréfásak vagy komolyak — összekovácsolják a közösségeket, s arra készítik az embereket, hogy a jobbik arcukat mutassák. S ha valaki mindig a jobbik arcát mutatja — imígyen szól *dr. Szombathy Zoltán*, számomra igencsak szimpatikus teóriája — jobb is lesz. Tehát vetélkedőre számítani lehet: iskolák, utcák, városrészek vagy munkahelyek — egymás között. Az érdekes rovatból megtudni majd a rendőrségi híreket, meg lehet ismerni a helyi könyvnyüzenei együtteseket, terveznek népszerű tudományos ismeretterjesztő műsorokat, s egy olyan rovatot, melyben nem lesz semmi külö-

Húsvéthétfőn indul a kecskeméti kábeltévé

nös. „Csak” emberek beszélnek magukról. Mégpedig azok, akik soha nem szerepeltek, akik nem értek el összeteljesítményt, de a rosszban sem tünnek ki. „Csak” teszik a dolgukat, legjobb igyekezetük szerint. *Semmi különös* — valószínűleg ezt a címet adják majd az őket megszólaltató rovatnak.

Tévesítik a lapok anyakönyvi rovatát. Pontosabban annak örömteli felét. Amolyan „pletykarovatban”, amiből is kiderülhet, ki vette el a szomszéd kislányát, milyen ruhát viselt a menyasszony, hogyan sikerült a frizurája, mekkora volt az esküvőn a vendégsereg. A boldogító igeneket videón rögzítik, s a felvételt megrendelésre lejátszzák a televízióban.

A városi tévé először húsvéthétfőn, április 8-án közszönti nézőit, egyelőre kísérleti adás keretében. Április végén, május elején már hetente jelentkezik, 5200, főként lakótelepi otthonba viszi el a város dolgos hétköznapjainak, ünnepeinek híreit.

Ladányi Zsuzsa